

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Sayın Murat KURUM tarafından Anayasa'nın 98. ve TBMM İçtüzüğü'nün 96. Maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Saygılarımla.

Özgür KARABAT
İstanbul Milletvekili

Türkiye, son yıllarda yürütülen büyük ölçekli altyapı projeleri, plansız kentleşme ve yetersiz denetimler nedeniyle ciddi bir ekolojik krize sürüklenmektedir. Kanal İstanbul projesi, İstanbul'un su havzaları, yer altı su kaynakları ve kuş göç yolları gibi stratejik ekosistemlerini tehdit etmekte; TMMOB'a göre bu proje yalnızca Sazlıdere Barajı çevresinde 136 milyon m²'lik orman ve tarım alanını etkilemektedir.

Global Forest Watch verilerine göre, 2001–2022 yılları arasında Türkiye 3,7 milyon hektarlık orman kaybı yaşamış, bu kayıp yıllık ortalama 170.000 hektara denk gelmiştir. Aynı dönemde, madencilik faaliyetleri için orman alanlarında 1.600'den fazla tahsis yapılmıştır. Orman yangınlarına müdahalede ise 2021 yazında yaşanan felaketler sonrasında afet yönetimi ve önleme kapasitesi ciddi biçimde sorgulanır hale gelmiştir.

Uluslararası Enerji Ajansı (IEA) verilerine göre, Türkiye'nin karbon emisyonları 2023 yılında %7,2 artmıştır. Bu oran, Paris İklim Anlaşması çerçevesinde verilen azaltım taahhütleriyle çelişmekte ve hükümetin AB Yeşil Mutabakatı hedeflerinden uzaklaştığını göstermektedir.

Greenpeace 2024 Raporu'na göre, İstanbul'daki hava kirliliği, özellikle PM2.5 partikül seviyelerinde, DSÖ sınırlarını %300 oranında aşmakta ve bu durumun yılda yaklaşık 8 bin civarında erken ölüme neden olduğu değerlendirilmektedir. İstanbul'un 27 ilçesinde yıl boyunca temiz hava standardına sadece 15 gün ulaşılabilmiştir.

Öte yandan, Başakşehir’de Olimpiyat Stadı çevresindeki ve kamulaştırma süreçlerinde düşük gelirli haneler, yeterli sosyal konut politikası olmadan yerinden edilmiş, deprem bölgelerinde inşa edilen deprem konut alanları ve kentsel dönüşüm projeleri çevresel ve sosyal adalet ilkelerinden uzak yürütülmüştür. Son 10 yılda Türkiye’de kamulaştırılan alanların %42’si rant odaklı projelerde kullanılmıştır.

Tüm bunlar bir arada düşünüldüğünde, Bakanlığınızın çevreyi koruma ve ekolojik sürdürülebilirliği sağlama görevini yeterince yerine getirip getirmediği kamuoyunun temel gündem maddelerinden biri hâline gelmiştir.

Buna göre;

1. Kanal İstanbul projesinin çevresel etki değerlendirme (ÇED) raporu hangi akademik kurumlar ve bağımsız çevre uzmanlarının katkısıyla hazırlanmıştır? Bu raporlarda yer alan ekosistem tahribatı öngörülerini nelerdir?
2. Kanal İstanbul kapsamında etkilenecek orman, tarım alanı ve su havzası miktarı ne kadardır? Bu alanların telafisi için hangi planlama yapılmaktadır?
3. 2001–2022 yılları arasında yaşanan 3,7 milyon hektar orman kaybının yıllara, bölgelere ve nedenlere göre dağılımı nasıldır?
4. Orman kayıplarının başlıca nedenleri olan madencilik tahsisleri, enerji projeleri ve otoyol yapımları için son 10 yılda kaç ormanlık alan tahrip edilmiştir? Bunların toplam yüzölçümü ne kadardır?
5. 2021’de yaşanan büyük orman yangınları sonrası, yangın önleme ve erken uyarı sistemleri için Bakanlık tarafından hangi teknolojik yatırımlar yapılmıştır? Bunların bölgesel dağılımı nasıldır?
6. Türkiye’nin 2023 yılı karbon emisyon artışı %7,2 olarak gerçekleşmiştir. Bu artışın başlıca kaynakları nelerdir ve bu artışı tersine çevirmek için hangi politika değişiklikleri planlanmaktadır?

7. Bakanlık, AB Yeşil Mutabakatı hedefleri doğrultusunda 2025 ve 2030 için ne tür emisyon azaltım hedefleri koymuştur? Bu hedefler hangi sektörleri kapsamaktadır?
8. İstanbul'da hava kirliliğinin Dünya Sağlık Örgütü standartlarını %300 aşması dikkate alındığında, 2025 sonrası için uygulanması planlanan bir acil hava kalitesi eylem planı var mıdır? Yoksa bu doğrultuda bir adım atılmamasının gerekçesi nedir?
9. 2024 itibarıyla Türkiye'de hava kalitesinin Dünya Sağlık Örgütü standartlarının altında olduğu il sayısı kaçtır? Hangi şehirler sürekli risk kategorisinde yer almaktadır?
10. Başakşehir bölgesinde 1960'lardan bu yana kamulaştırılarak yapılaşmaya açılan 520.000 m²'lik alanın, çevresel etkileri ne şekilde değerlendirilmiştir? Yerinden edilen düşük gelirli vatandaşlar için sosyal konut politikası geliştirilmiş midir? Geliştirildiyse bunlara ilişkin Bakanlık verileri nelerdir?
11. Bakanlık, kentsel dönüşüm projelerinde çevresel etki değerlendirmesi, sosyal etki analizi ve yerel halkın katılımı gibi süreçleri zorunlu tutmakta mıdır?
12. Türkiye'de 2020–2024 yılları arasında toplam kaç çevresel etki değerlendirme (ÇED) başvurusu reddedilmiş, kaç tanesi koşulsuz olarak onaylanmıştır?